

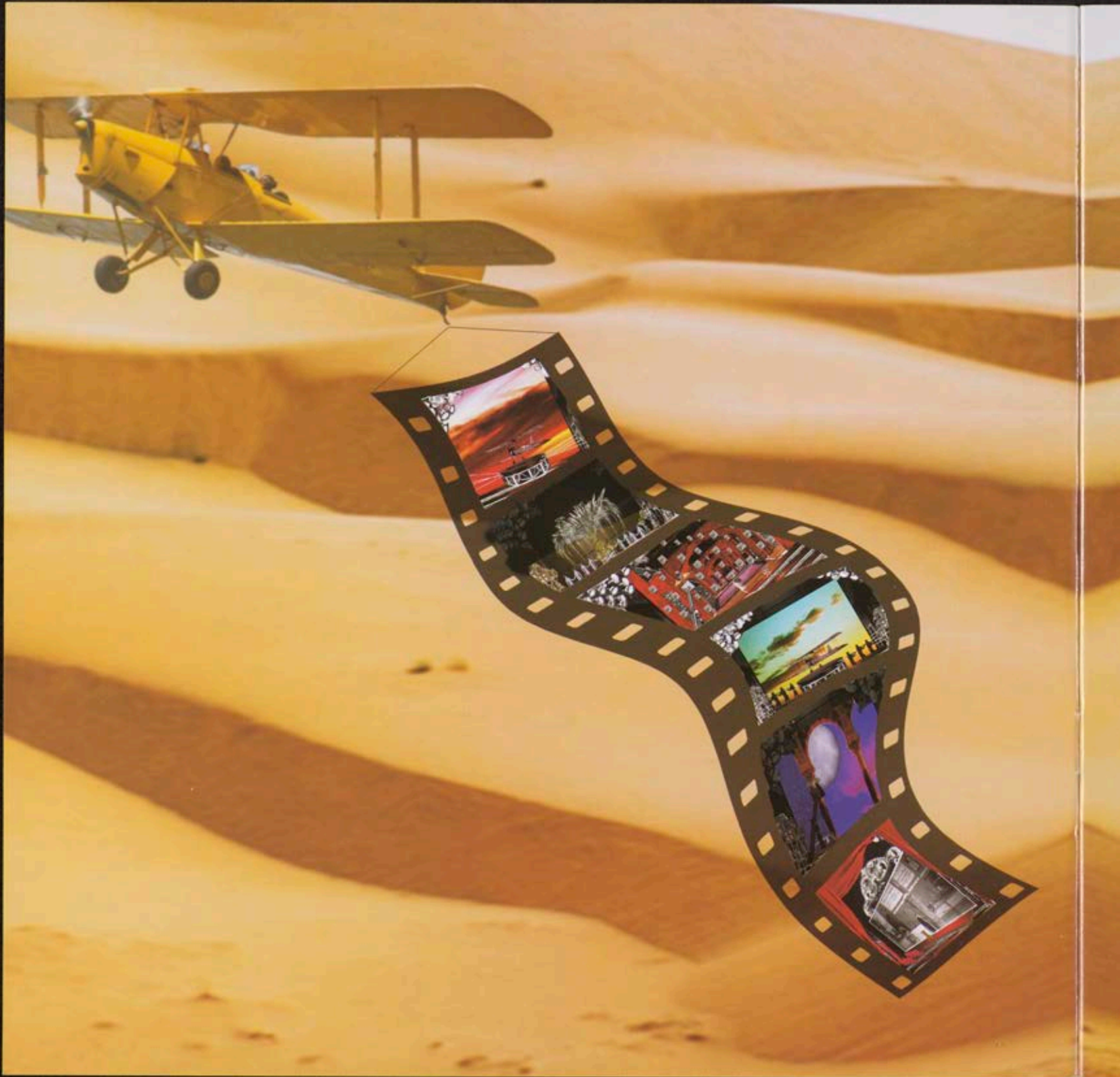
Cyfrowe Muzeum Teatru Wielkiego w Łodzi

WŁOSZKA W ALGIERZE

ROSSINI

TEATR WIELKI W ŁODZI

dyrektor naczelny
WOJCIECH SKUPIEŃSKI

dyrektor artystyczny
KAZIMIERZ KOWALSKI

Gioacchino Rossini

WŁOSZKA W ALGIERZE

(L' Italiana in Algeri)

opera komiczna w dwóch aktach
libretto - Angelo Anelli

prapremiera - Wenecja, 22 maja 1813 roku

premiera - 26 kwietnia 2008 roku

Teatr Wielki w Łodzi
Instytucja Kultury Samorządu
Województwa Łódzkiego

ŁÓDŹ - EUROPEJSKA
STOLICA KULTURY 2016

(przedstawienie grane w języku oryginalnym z napisami w języku polskim)

Licencja na wykonanie utworu wydana przez Stowarzyszenie Autorów ZAiKS.
Materiały nutowe - G. RICORDI & CO., Bühnen- und Musikverlag GmbH, Monachium.

ANTONI WICHEREK

kierownictwo muzyczne

Jeden z najwybitniejszych polskich dyrygentów, znakomity muzyk i kapelmistrz, wieloletni pierwszy dyrygent i dyrektor artystyczny Teatru Wielkiego w Warszawie, a także w latach 1991-94 dyrektor naczelny i artystyczny Teatru Wielkiego w Łodzi.

W latach osiemdziesiątych, po odejściu z warszawskiego teatru, przez ponad dziesięć sezonów kierował teatrami i orkiestrami zagranicznymi w: Egipcie (Kair), Szwajcarii (Sankt Gallen, Lozanna, Lugano) i Niemczech (Düsseldorf, Karlsruhe, Wiesbaden, Gelsenkirchen i Oberhausen). W tym czasie jego kunszt dyrygencki podziwiała także publiczność Berlina, Budapesztu, Drezna, Lipska, Ankary i Bukaresztu.

Jest niestrudzonym propagatorem muzyki polskiej, w tym Moniuszki - zrealizował: *Halkę* i *Straszny dwór* w Ankarze i *Halkę* w Oberhausen; dyrygował dziełami Moniuszki w Bukareszcie, Odessie, Nowosybirsku, Lizbonie, Montrealu i Nowym Jorku; przywrócił polskiej widowni także *Parię*, zrealizowaną w Poznaniu, Warszawie i Łodzi.

Wielkim wydarzeniem artystycznym była polska prapremiera *Króla Ubu* Pendereckiego w Teatrze Wielkim w Łodzi w 1993 roku pod jego batutą.

W swoim dorobku artystycznym ma ponad 70 oper i baletów oraz dziesiątki utworów z muzyki symfonicznej; jest także znakomitym popularyzatorem muzyki Wagnera w Polsce - zrealizował m.in.: *Tannhausera*, *Holendra tułacza* i *Parsifala* w Operze Narodowej w Warszawie i *Holendra tułacza* w Teatrze Wielkim w Łodzi.

Swoją już ponad pięćdziesięcioletnią karierę dyrygencką rozpoczynał we Wrocławiu, gdzie ukończył dyrygenturę w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej i prawo na Uniwersytecie Wrocławskim. Szlify dyrygenckie zdobywał u Kazimierza Wiłkomirskiego, Adama Kopycińskiego i legendarnego Waleriana Bierdajewa.

MICHAŁ ZNANIECKI

reżyseria i scenografia

Reżyser, dramaturg, scenograf i pedagog. Studiował reżyserię w warszawskiej Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej, później u Umberta Eco na Uniwersytecie Bolońskim i u Giorgia Strehlera w Teatro Piccolo w Mediolanie, w którym jako dyplom wyreżyserował *Emigrantów* Mrożka. Mając 24 lata, jako najmłodszy reżyser w historii La Scali, zadebiutował w niej spektaklem opartym na muzyce Claudio Monteverdiego. W 1995 roku - uznany za największy talent reżyserski - angażowany był w teatrach operowych i dramatycznych we Włoszech, Francji i Irlandii. Był dyrektorem alternatywnego festiwalu Animazione in Metro w Mediolanie i Festiwalu 10X Faust w Corno. Jest wykładowcą w wielu szkołach teatralnych na terenie Włoch (m.in. techniki improwizacji w Teatro Piccolo w Mediolanie).

W 1995 roku założył w Mediolanie grupę teatralną Ape Teatrale, w której skład wchodzi artyści z Włoch, Polski, Francji i Niemiec; współpracuje z Operą Bolońską, Rossini Opera Festival w Pesaro, Cantiere di Montepulciano, Festiwalem Teatralnym w Como oraz Luglio Musicale Trapanese na Sycylii. Jest także dyrektorem artystycznym stowarzyszenia CON-Teatro w Turynie.

Na swoim koncie ma ponad 100 spektakli operowych i dramatycznych w Bolonii, Turynie, Conegliano Veneto, Iesi, Trapani, Sardynii, Treście, Bilbao i Paryżu.

Dla Teatru Wielkiego w Poznaniu wyreżyserował *Otella* Verdiego i *Żydówkę* Halevy'ego, dla Opery Wrocławskiej: *Così fan tutte* Mozarta, *Rigoletto* Verdiego i *Napój miłosny* Donizettiego, a dla Opery Narodowej w Warszawie m.in.: *Hagith* i *Mandragorę* Szymanowskiego oraz *Łucję z Lammermoor* Donizettiego. W swoim dorobku reżyserskim ma również opery: *Don Giovanni* Mozarta, *Zamek Sinobrodego* Bartóka, *Historię żołnierza* Strawińskiego, *Samsona i Dalilę* Saint-Saënsa i *Cyryla de Bergeraca* Alfano z Plácido Domingo w partii tytułowej (Walencja).

EDYTA WASŁOWSKA

ruch sceniczny

Tancerka, choreograf, pedagog. Jest absolwentką Państwowej Szkoły Baletowej w Warszawie, a także Akademii Muzycznej w Warszawie - kierunku pedagogika baletu.

Od swojego debiutu scenicznego w 1983 roku związana jest z Teatrem Wielkim w Łodzi; tu przeszła wszystkie szczeble kariery zawodowej - od tancerki zespołowej po tytuł primabaleriny Teatru i asystenta choreografa (współpracowała m.in. z: Giorgio Madią, Grayem Veredonem, Antalem Fodorem, Conradem Drzewieckim, Ewą Wycichowską).

W swoim dorobku artystycznym ma dziesiątki partii baletowych, a wśród nich m.in.: Maria Magdalena w *Próbie* A. Fodora, Królowa Podziemia w *Panu Twardowskim* Janiny Niesobskiej, Kitri w *Don Kichocie* Witolda Borkowskiego, Los w *Wolfgangu Amadeuszu*, Lucy Zuker w *Ziemii obiecanej* tytułowa *Kobro* G. Veredona, Lady Macbeth w *Makbecie* Jerzego Makarowskiego, główne partie w *Bolerze* i *Giuseppe* G. Madii, Małgorzata w *Damie Kameliowej* Roberta Balogha, Ofelia w *Hamlecie* i Anna w *Annie Kareninie* Marka Manacakianiana, Swanilda w *Coppelii* Laury Alonso i Dziewczyna w *Cudownym Mandarynie* C. Drzewieckiego.

Jako choreograf i tancerka współpracowała także z Operą Wrocławską i Teatrem Wielkim im. S. Moniuszki w Poznaniu.

Jest laureatką Medalu 200-lecia baletu polskiego, Srebrnego Krzyża Zasługi, statuetki Terpsychory (nagroda ZASP- u) i Medalu Gloria Artis.

MAREK JASZCZAK

kierownictwo chóru

Absolwent łódzkiej Akademii Muzycznej oraz Akademii Muzycznej w Poznaniu, gdzie w 1986 roku ukończył dyrygenturę w klasie prof. Stefana Stuligrosza.

Działalność artystyczną rozpoczął już w roku 1969r., początkowo jako artysta chóru Filharmonii Łódzkiej, a następnie kolejno jako asystent i wreszcie kierownik zespołu chóru. W dorobku artysty są dziesiątki pozycji z wielkiego repertuaru oratoryjno-kantatowego, w tym m.in. *Magnificat* Bacha, *IX Symfonia* Beethovena, *Pory roku* i *Stworzenie świata* Haydna, *Niemieckie requiem* Brahmsa, *Requiem* Verdiego, *Te Deum* i *Siedem bram Jerozolimy* Pendereckiego.

Od 1990 roku Marek Jaszczak jest chórmistrzem w Teatrze Wielkim w Łodzi, gdzie z zespołem chóru przygotował znaczące pozycje z wielkiego repertuaru operowego. Od wielu lat prowadzi także Chór Mieszany Akademii Muzycznej w Łodzi.

Dyrygował m. in. w Niemczech, Belgii, Holandii, Luksemburgu, Francji i na Litwie. Drugą wielką pasją artysty jest komponowanie. Píše głównie muzykę dla teatrów dramatycznych i lalkowych (długoletnia współpraca z Teatrem Lalek Pinokio), za którą niejednokrotnie otrzymywał nagrody na konkursach i wysokie oceny krytyki.

W 2007 roku uhonorowany został przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Srebrnym Medalem Zasłużony Kulturze Gloria Artis.

realizacja światła
asystent reżysera
konsultantka wokalnie-aktorska
asystentka scenografa
asystentka choreografa
asyst. ds. ruchu scenicznego
pianistki korepetytorki

akompaniator chóru
akompaniatorka baletu
inspicjenci

Jerzy Stachowiak
Waldemar Stańczuk
Ewa Karaśkiewicz
Elżbieta Panek
Malwina Poleszak
Dobrosława Gutek-Woźniak
Ewa Szpakowska
Nadieżda Pawlak
Danuta Antoszevska
Maria Czerkawska
Zbigniew Rymarczyk
Elżbieta Bruc
Stanisław Krawiec
Urszula Rybicka

ZOFIA DOWJAT

współpraca reżyserska

KLAUDIA KONIECZNY

LUGI SCGLIO

współpraca scenograficzna

KAZIMIERZ WIENCEK

współpraca muzyczna

obsada

Izabella

Bernadetta
Grabias

Agnieszka
Makówka

Mustafa

Mieczysław
Milun

Robert
Ulatowski

Lindor

Pablo
Cameselle

Leszek
Świdziński

Paweł
Wolski

Elwira

Patrycja
Krzeszowska

Jolanta
Bobras

Zulma

Anna
Kalejta

Sylwia
Maszewska

Haly

Andrzej
Kostrzewski

Przemysław
Rezner

Taddeo

Wiesław
Bednarek

Zenon
Kowalski

dyrygent

Antoni Wicherek

CHÓR • BALET • ORKIESTRA TEATRU WIELKIEGO W ŁODZI

APOTEOZA UROKU, TEMPERAMENTU I ... KOBIECEGO SPRYTU

Jeśli się chce dostosować zbyt ściśle muzykę do tekstu i nagiąć ją do akcji, zmusza się ją do mówienia obcym jej językiem. Żaden muzyk nie okazał się równie dalekim od tej wady jak Rossini. Muzyka jego mówi językiem jasnym i czystym, jej właściwym, tak że nie potrzebuje wcale pomocy słów i jest w stanie wywierać całą swą moc sugestywną, nawet jeśli jest wykonana przez same tylko instrumenty. (Arthur Schopenhauer)

Mało który artysta zaznał za życia tylu triumfów i honorów, ile twórca *Cyrulika sewilskiego*, ale też nie ma bodaj kompozytora, który spotkał się z tylu niezyczliwymi i niesprawiedliwymi ocenami, krzywdzącymi opiniami, atakami i oszczerstwami, co Gioacchino Rossini.

Rok 1813, pamiętny „bitwą narodów” pod Lipskiem rozpoczął się dla Rossiniego niezbyt szczęśliwie, przyniósł mu bowiem niepowodzenie opery *Il signor Bruschino*. Nie wiemy jak kompozytor odczuł tę porażkę, jeśli jednak nawet uważał ją za niepowodzenie przejściowe i nie wziął zbyt głęboko do serca, to na pewno nie przypuszczał, że ów rok, rozpoczęty tak niefortunnie, stanie się przełomowy w jego życiu i będzie początkiem sukcesów, które wysuną go na czoło kompozytorów epoki. Pod koniec 1813 roku 21-letni Gioacchino Rossini był już we Włoszech gwiazdą pierwszej wielkości. Ów błyskawiczny i ośniewający awans zawdzięczał dwu operom: *Tankredowi Włoszce w Algierze*.

(...) Wkrótce po premierze *Tankreda* pojawia się *L'Italiana in Algeri* wystawiona po raz pierwszy 22 maja 1813

roku w weneckim Teatro San Benedetto. W przeciwieństwie do *Tankreda*, który nie od razu zdobył popularność, *Włoszka* z miejsca podbiła publiczność, a premiera zakończyła się istnym triumfem kompozytora.

Libretto Angelo Anellego opowiada o przygodach młodej Włoszki Izabelli, która wyrusza na poszukiwanie swojego narzeczonego Lindora, uprowadzonego przez piratów algierskich.

Biografowie Rossiniego dopatrują się źródeł libretta *Włoszki w Algierze* w legendzie o pięknej Roksanie, faworycie sułtana tureckiego Solimana Wspaniałego. Wersję tę przytacza nawet poważny Radiciotti, a za nim powtarzają autorzy współczesnych książek o Rossinim: Francis Toye i Karel Burian. Trzeba stwierdzić, że wiązanie Izabelli i Mustafy z Roksaną i Solimanem jest zwykłym nieporozumieniem. Tajemnicza Roksana, z pochodzenia Czerkieska, a według innych przypuszczeń Rusinka, była ukochaną i wierną towarzyszką Solimana i dzięki swej wybitnej indywidualności, zręczności i brakowi skrupułów wywierała duży wpływ na losy imperium otomańskiego; sympatyczna Izabella zaś jest kobietą zupełnie innego pokroju. Podobnie Soliman Wspaniały, należący wraz z cesarzem Karolem V i królem francuskim Franciszkiem I do najwybitniejszych monarchów swej epoki, nie może być zestawiany z tępym i groteskowym Mustafą. Można by ewentualnie doszukiwać się pewnych odległych analogii między *Włoszką w Algierze* a Mozartowskim *Urowadzeniem z seraju*, są one jednak chyba przypadkowe, istnieją bowiem dane na to, że akcja *Włoszki* nie jest zwykłym wytworem fantazji, lecz opiera się na faktach. W lecie roku 1805 głośne stało się uprowadzenie włoskiego okrętu żeglującego po Morzu Tyrreńskim między Sycylią a Sardynią, przez lewantyńskich korsarzy. Po odprowadzeniu statku do Algieru cały ładunek wraz z pasażerami, został sprzedany. Wśród kobiet znajdowała się piętnastoletnia hrabianka Antonietta Frapolli Suini z Mediolanu. Obdarzona wyjątkową urodą, wpadła w oko samemu bejowi i powiększyła jego harem. Na szczęście władze napoleońskie we Włoszech interweniowały energicznie w tej sprawie i w trzy lata później wszyscy jeńcy włoscy wraz z piękną Antonietą wrócili do kraju. Główna

bohaterka wydarzenia dożyła w Mediolanie sędziwego wieku, nie chciała jednak nigdy ujawnić szczegółów swych przygód w algierskiej niewoli.

Libretto Anellego powstało w roku 1808, bezpośrednio po szczęśliwym zakończeniu przygody Antonietty Frapolli Suini. Muzykę napisał wówczas kompozytor Luigi Mosca, odnosząc w mediolańskiej La Scali dość znaczny, ale krótkotrwały sukces. W roku 1813 o jego operze całkowicie zapomniano, a ponowne wykorzystanie libretta już uprzednio wykorzystanego przez innego kompozytora, było wówczas czymś najzupełniej naturalnym.

Włoszka w Algierze mimo swego charakteru beztroskiej i bezproblemowej komedii z licznymi epizodami farsowymi posiada pewne elementy ideowe, niezbyt często spotykane w twórczości Rossiniego. Jest ona apoteozą przedsiębiorczości, energii, optymizmu i innych dodatnich cech narodu włoskiego.

Podobnie jak *Tankred*, również i *Włoszka w Algierze* jest odbiciem gustów epoki, jednakże o ile *Tankred* nie wytrzymał próby, o tyle *Włoszka* zachowała żywotność i fascynuje dzisiaj widzów nie mniej niż w czasach swojej premiery. Richard Strauss usłyszawszy ją po raz pierwszy w roku 1927 w Turynie, nie ukrywał swego entuzjazmu.

Jest to pierwsza opera Rossiniego zasługująca w pełni na miano arcydzieła. Musiała powstać w momencie szczególnie szczęśliwym, a jeśli się weźmie pod uwagę, że skomponowanie jej zajęło Rossiniemu zaledwie 27 dni, to trzeba ją uznać za coś naprawdę niepospolitego w historii teatru muzycznego. Jest z pewnością najwybitniejszym osiągnięciem artystycznym Rossiniego przed *Cyrułikiem sewilskim*. Na temat *Włoszki w Algierze* pisze Francis Toye:

„Naprawdę szkoda przeprowadzać sekcję tego stworzenia uroczego jak motyl”. Mimo to jednak warto zwrócić uwagę chociaż na niektóre fragmenty opery. Najbardziej znaną kartą opery jest uwertura, często wykonywana na koncertach. Została napisana do *Włoszki* i Rossini nie użył jej później w żadnym innym dziele. Chociaż nie zawiera motywów, które powtarzałyby się później w samej operze, to jednak syntetyzuje znakomicie charakter całego dzieła, łącząc w sobie wdzięk i elegancję z żywiołowym humorem.

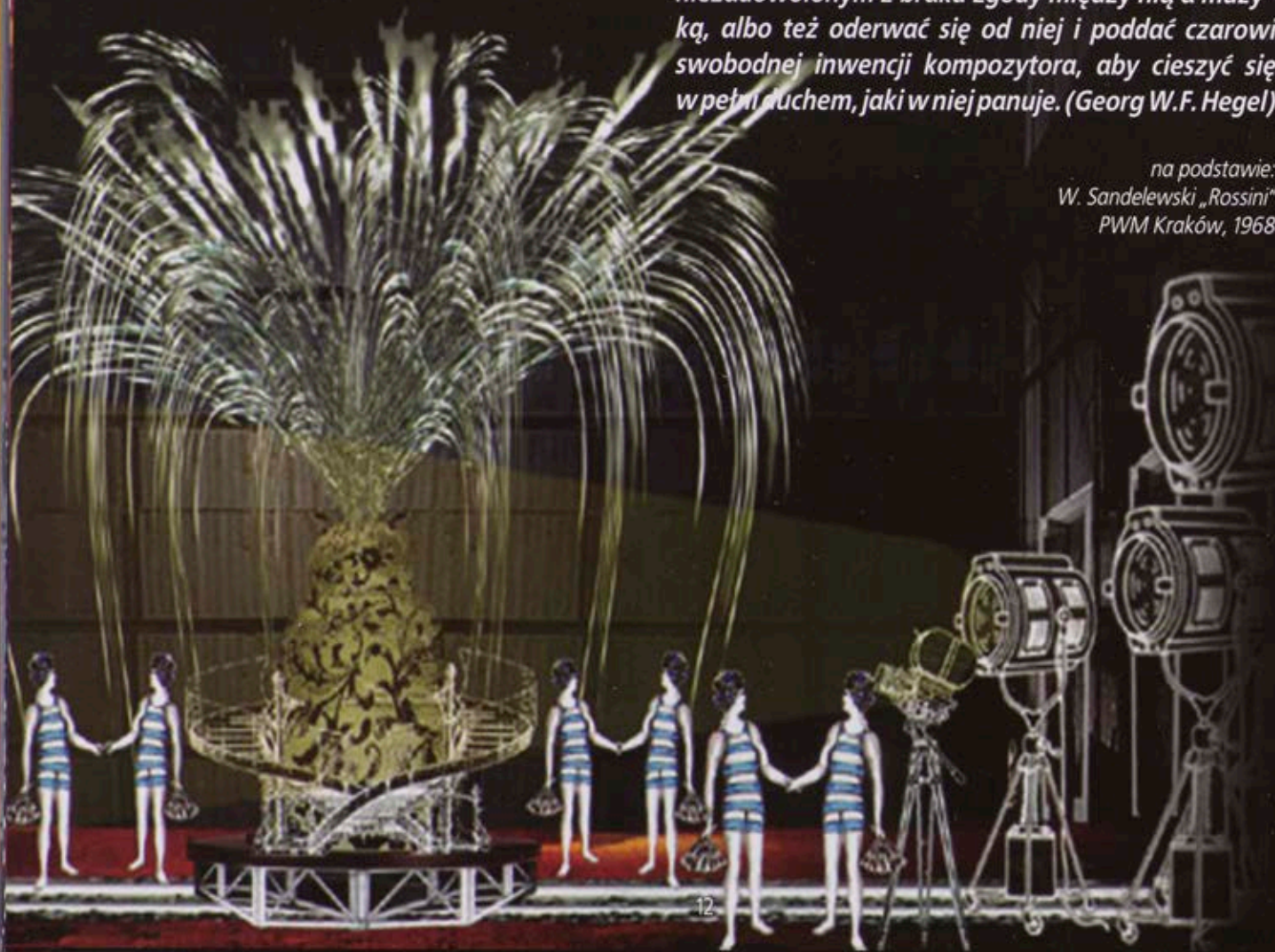
Niewyczerpane jest też wprost bogactwo arii, duetów, scen zbiorowych i chórów. Wystarczy przypomnieć choćby pełną gracji cavatinę Lindora z I aktu *Languir per una bella* i szlachetną w rysunku melodycznym arię Izabelli z II aktu *Per lui che adoro*, a już szczytem werwy i dowcipu muzycznego są znakomite finały I i II aktu. Trzeba też podkreślić we *Włoszce* nadzwyczajną plastykę sytuacji i charakterystykę psychologiczną działających osób. Opera jest prawdziwą apoteozą uroku, temperamentu i sprytu kobiecego, a Izabella to najpiękniejsza i najbardziej sugestywna postać kobieca w całej twórczości Rossiniego.

Często zestawia się Rossiniego z Mozartem. Mimo zupełnie odrębnych indywidualności artystycznych obu twórców, sztuka ich posiada wiele wspólnych cech, które oczywiście przy zachowaniu odpowiednich proporcji w dużej mierze usprawiedliwiają podobne zestawienie. Obaj byli fenomenami muzycznymi uprzywilejowanymi przez naturę (w ciągu 13 lat Rossini skomponował 34 opery, nie licząc kantat, hymnów i muzyki kameralnej); obaj zadziwiali swą niezwykle szybko osiągniętą dojrzałością artystyczną; obaj posiadali niewyczerpane zasoby inwencji muzycznej i zajmowali podobne postawy estetyczne. Zarówno sztukę Mozarta, jak i Rossiniego cechuje obiektywizm i optymizm. Dla Rossiniego los okazał się łaskawszy, ale i on zaznał niejednej przykrości i niejednej goryczy, które mogły napełnić go głębokim pesymizmem do świata i ludzi. A jednak nic z tych załamań, konfliktów i niepowodzeń nie znajdujemy w ich muzyce. Mówi ona o temperamencie obu twórców, o ich wrażliwości w odczuwaniu i w wyrażaniu uczuć, ale nie jest ona i nie chce być dokumentem autobiograficznym. Nie ma w niej egocentryzmu i chęci akcentowania własnego „ja”. Małostkowość i mizerie tego świata nie dotyczą żadnego z obu twórców i zupełnie ich nie obchodzą. Obaj głoszą radość życia i wyrażają w swej sztuce odwieczne dążenia duszy ludzkiej do piękna i szczęścia.

Słuchając z uwagą melodii Rossiniego, zauważa się, że muzyka ta jest bogata w uczucie, przepojona duchem i opanowująca duszę i ciało, pomimo że element charakterystyki, tak drogi niemieckim poglądom na muzykę, jest w niej mało znaczący. Rossini często nie jest bynajmniej wierny tekstowi i wznosi się ze swymi melodiami ponad wszelkie góry, wskutek czego pozostaje jedynie wybór jednej z dwóch postaw: albo trzymać się wiernie słów i być niezadowolonym z braku zgody między nią a muzyką, albo też oderwać się od niej i poddać czarowi swobodnej inwencji kompozytora, aby cieszyć się w pełni duchem, jaki w niej panuje. (Georg W.F. Hegel)

*na podstawie:
W. Sandelewski „Rossini”
PWM Kraków, 1968*

WŁOSZKA W ALGIERZE, FIGLE W OPERZE

*Teatr powinien pokazywać rzeczywistość,
która nie ma wiele wspólnego z realizmem.*

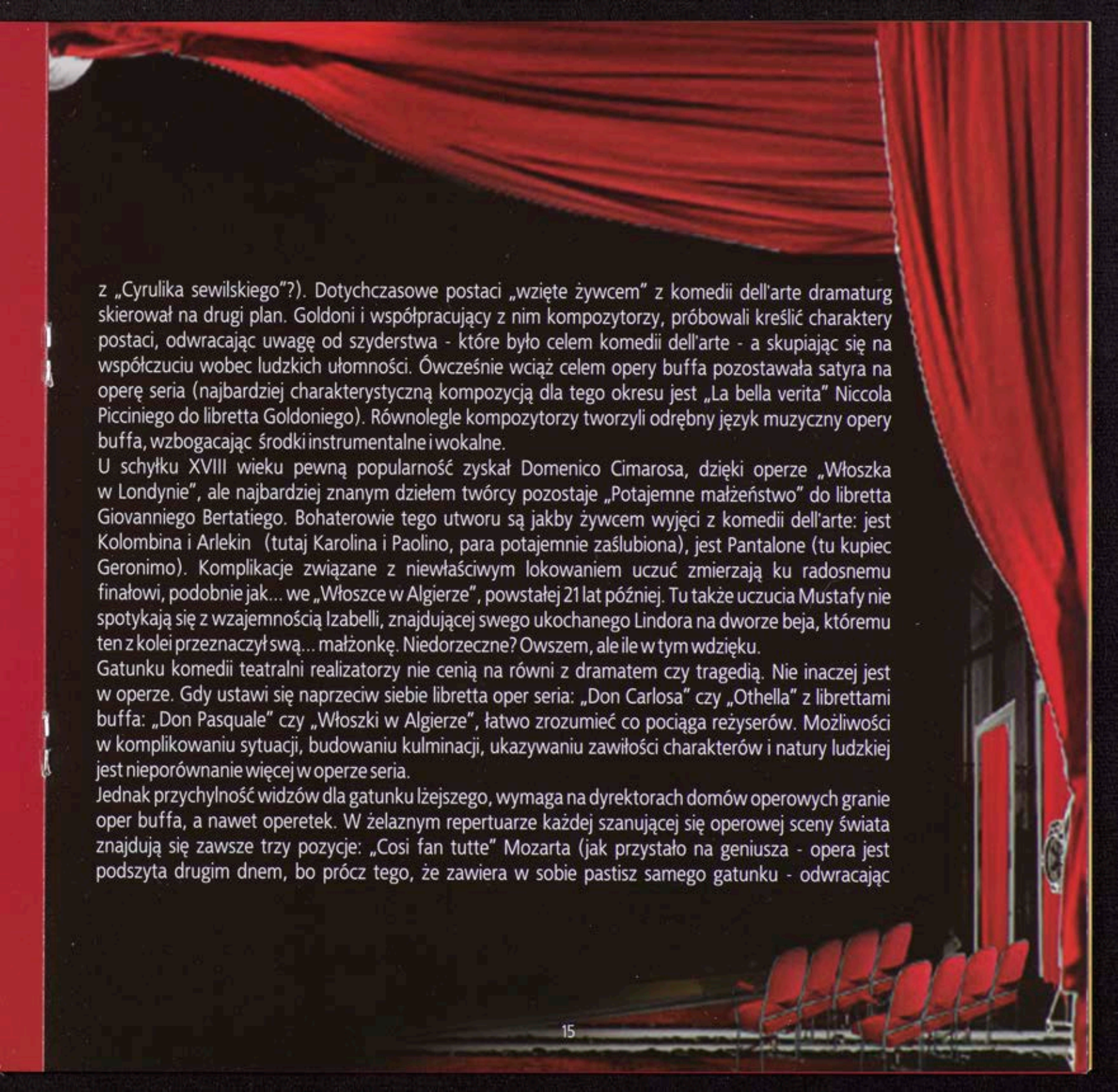
Gustaw Holoubek

Opera buffa. Kwintesencja skonwencjonalizowanego świata operowej formy. Powierzchnowa, jakże często niewybredna, a jaka wymagająca. Od dnia gdy powstała z zabawy modną i uwielbianą komedią dell'arte, do dziś kryje w sobie tajemnicę popularności. Bo z jednej strony błaha, z drugiej uwodzicielska, kostniejąca w konwencji i prowokująca do jej przełamania, nie zawsze najwartościowsza muzycznie, a ile razy wybijająca się na doskonałość.

Opera buffa, dla której wzorem była komedia dell'arte, rodziła się w połowie XVII wieku. Wprowadzając na scenę bohaterów życia codziennego, manifestowała zmianę ideową wobec opery poważnej. Podobnie jak komedia dell'arte wyszydzała słabość ludzkich charakterów, kształtując język symboli: nazwiska, a często zawody symbolizowały cechy scenicznych postaci: adwokat np. oznaczał chytryść, uczonec - pedanterię. Do opery trafiły także „gotowe” postaci: Arlekin, Pulcinella, Pantalone. Pierwsze opery komiczne to rzymska „Che soffre, Speri” z muzyką Virgilia Mazzocchiego i Marka Marazzolego (1639) i neapolitańska „Oronhea” Francesca Zirrolo. Trudno jednak o jednoznaczne wypowiedzenie się o gatunku, ponieważ partytury dzieł stworzonych ówczesnie nie zachowały się. Muzycznie operę buffa na przełomie XVII i XVIII wieku uszlachetnili Leonardo Vinci i Giovanni Pergolesi, którego twórczość ma największe znaczenie dla rozwoju tego gatunku (jednym z najlepszych dokonań jest „La serva padrona”). W procesie przeobrażeń, jakim ulegała opera komiczna, wielką rolę odegrała twórczość literacka Carla Goldoniego, który dbając o dramaturgię powołał do życia postaci poważne: wzruszającą dziewczynę marzącą o małżeństwie i dobrze ułożonego kawalera (czyż to nie Norina i Ernesto z „Don Pasquale” albo Adina i Nemorino z „Napoju miłosnego” tworzącego sto lat później Gaetana Donizettiego, lub Rozyna i Almagiva

A photograph of a theater stage. The top half of the image shows heavy red curtains partially drawn, revealing a dark stage. The bottom half shows rows of red seats in the foreground, facing the stage. The lighting is dramatic, with the red of the curtains and seats being the primary color.

z „Cyrulika sewilskiego“?). Dotychczasowe postaci „wzięte żywcem” z komedii dell'arte dramaturg skierował na drugi plan. Goldoni i współpracujący z nim kompozytorzy, próbowali kreślić charaktery postaci, odwracając uwagę od szyderstwa - które było celem komedii dell'arte - a skupiając się na współczuciu wobec ludzkich ułomności. Ówczesnie wciąż celem opery buffa pozostawała satyra na operę seria (najbardziej charakterystyczną kompozycją dla tego okresu jest „La bella verità” Niccola Picciniego do libretta Goldoniego). Równoległe kompozytorzy tworzyli odrębny język muzyczny opery buffa, wzbogacając środki instrumentalne i wokalne.

U schyłku XVIII wieku pewną popularność zyskał Domenico Cimarosa, dzięki operze „Włoszka w Londynie”, ale najbardziej znanym dziełem twórcy pozostaje „Potajemne małżeństwo” do libretta Giovanniego Bertatiego. Bohaterowie tego utworu są jakby żywcem wyjęci z komedii dell'arte: jest Kolombina i Arlekin (tutaj Karolina i Paolino, para potajemnie zaślubiona), jest Pantalone (tu kupiec Geronimo). Komplikacje związane z niewłaściwym lokowaniem uczuć zmierzają ku radosnemu finałowi, podobnie jak... we „Włoszce w Algierze”, powstałej 21 lat później. Tu także uczucia Mustafy nie spotykają się z wzajemnością Izabelli, znajdującej swego ukochanego Lindora na dworze beja, któremu ten z kolei przeznaczył swą... małżonkę. Niedorzeczne? Owszem, ale ile w tym wdzięku.

Gatunku komedii teatralni realizatorzy nie cenią na równi z dramatem czy tragedią. Nie inaczej jest w operze. Gdy ustawi się naprzeciw siebie libretta oper seria: „Don Carlosa” czy „Othella” z librettami buffa: „Don Pasquale” czy „Włoszki w Algierze”, łatwo zrozumieć co pociąga reżyserów. Możliwości w komplikowaniu sytuacji, budowaniu kulminacji, ukazywaniu zawichości charakterów i natury ludzkiej jest nieporównanie więcej w operze seria.

Jednak przychylność widzów dla gatunku lżejszego, wymaga na dyrektorach domów operowych granie oper buffa, a nawet operetek. W żelaznym repertuarze każdej szanującej się operowej sceny świata znajdują się zawsze trzy pozycje: „Cosi fan tutte” Mozarta (jak przystało na geniusza - opera jest podszyta drugim dnem, bo prócz tego, że zawiera w sobie pastisz samego gatunku - odwracając

elementy buffo i serio - to jednocześnie w sposób lekki mówi cokolwiek gorzką prawdę o naturze ludzkiej i relacjach pomiędzy kobietami a mężczyznami), „Don Pasquale” i „Cyrulik sewilski”. Do dobrego tonu należy uzupełnianie afisza „Napojem miłosnym” i szczególnie ostatnio - „Córka pułku” Donizettego i „Włoszkę w Algierze”.

„Włoszkę...”, od chwili powstania, uznawano za apoteozę opery buffa. To dzieło sprawiło, że kariera Rossiniego nabrała blasku, sprowadziło nań sławę i... kolejne zamówienia. Fakt, że komponowanie przychodziło mu niezwykle łatwo („Cyrulika...” miał skomponować w niespełna trzy tygodnie), nie miał wpływu na wielokrotnie naglące terminy. Często, aby wywiązać się z nich, Rossini w swych operach wykorzystywał gotowe fragmenty innych własnych kompozycji, bywało, że niemal w niezmiennym kształcie. „Włoszka...” jako jedno z pierwszych dzieł artysty - zachowała świeżość i autentyzm.

Niestety, popularnością musiała ustąpić wielu późniejszym operom, a to za sprawą niedoskonałego libretta. Nieprawdopodobieństwo i absurdalność treści wymyślonych przez Angela Anelliego nie wytrzymała próby czasu. Inną przyczyną rzadszego sięgania po „Włoszkę...” są trudności, jakie partytura piętrzy przed wykonawcami, a szczególnie wymagania, jakie postawił Rossini przed odtwórczynią partii tytułowej. Brawura ściga się tutaj z kompozytorską fantazją.

Inscenizowanie „Włoszki w Algierze” jest więc dla realizatorów sporym wyzwaniem. Bo z jednej strony uwodzi muzyka, z drugiej zaś ogranicza konwencja. Czy dziś można wystawiać „Włoszkę...” w sposób tradycyjny „jeden do jednego”? Wybitna teatrolog, profesor Anna Kuligowska-Korzeniewska zastanawiała się w jednym ze swych artykułów: „Może nie należy bezustannie zestawiać życia ze sztuką, lecz dać się porwać uczuciu wyrafinowanej przyjemności, jaka się bierze ze znajomości tego konwencjonalnego świata, który przecież rządzi się własnymi prawami...”. Bardzo pociągająca propozycja, zważywszy na zmieniające się teatralne mody i inscenizacyjne estetyki.

Wypada jednak zastanowić się, czy to nie siła uniwersalności

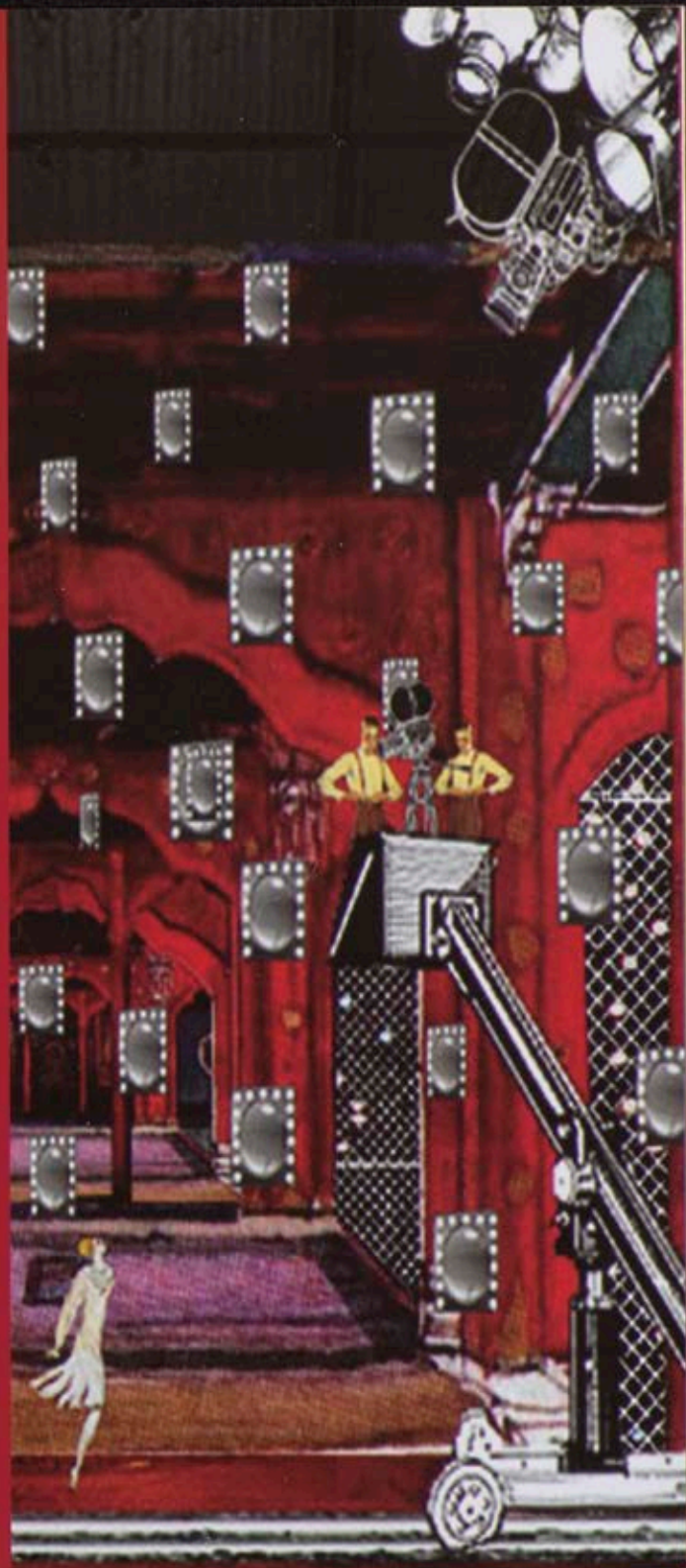
dzieła sprawia, że wciąż mamy ochotę odczytywać je w kontekście świata, w jakim żyjemy. Rozważania takie pasują chyba jednak bardziej do skomplikowanych treści, podczas gdy przebieg fabularny „Włoszki...” wskazuje jedynie na - w rzeczy samej - odwieczną prawdę (czy to się komuś podoba, czy nie), że to kobiety swoim sprytem sterują emocjami mężczyzn.

Nie bardzo potrafię wyobrazić sobie możliwość bezkrytycznego oddania się intrydze Izabelli i zabiegom towarzyszącym poskramianiu mężczyzny. Nie bez znaczenia jest tu wątek odmienności kulturowej, który dziś nie brzmi tak egzotycznie. Z pewnością między innymi dlatego, że o wiele więcej nawzajem o sobie wiemy. Prędzej wyobrażam sobie bezkrytyczne uwielbienie. Tak do kobiet, jak do muzyki czy inscenizacji.

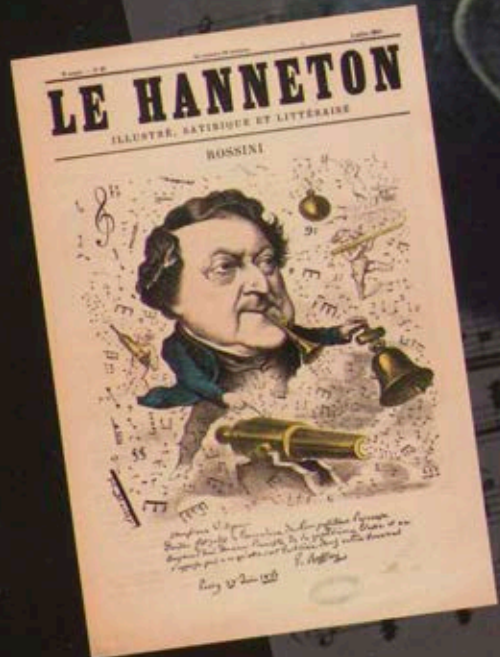
I to głównie ze względu na obyczajowość, w XXI wieku „Włoszka w Algierze” pozbawiona jest tej siły, jaką miała dwieście lat temu. Jak zatem teraz pokazywać figle sprytnej kobiety, potrafiącej wystrychnąć na dudka algierskiego beja? Może w sposób, jaki proponuje prof. Kuligowska, a więc poddając się prawom konwencji? A może - co podpowiada obyczaj współczesnego teatru - nabudowując dodatkowe znaczenia, czy wręcz treści?

Jest jeszcze trzecia droga, i tą zdaje się podążać w swej propozycji Michał Znaniecki, którego spektakl dziś oglądamy: konwencję wykorzystać jako argument do zabawy nią samą. „Włoszka w Algierze” jako scenariusz hollywoodzkiego kina lat 20.? To brzmi jak prowokacja, a zarazem jak propozycja „gry w inteligencję”. Rossini dał nam uroczą zabawkę, zatem bawmy się nią bez troski i smakujmy umowność teatru ubogacającą wyobraźnię. Oto staje przed nami świat rządzący się własnymi prawami... Poznajmy go i zachwyćmy się nim.

Michał Lenarciński

L'ITALIANA IN ALGERI
DI
GIOACCHINO ROSSINI
SINFONIA

Gioacchino Rossini
1792 - 1868

NIEKTÓRE DATY Z ŻYCIA I TWÓRCZOŚCI ROSSINIEGO

1792

- 29 lutego urodził się w Pesaro Gioacchino Rossini, syn miejskiego trębacza i Anny Guidarini, córki pisarza.

1799 - 1803

- początki nauki muzyki; Gioacchino występuje w różnych chórach w Lugo i Bolonii.

1804

- nauka muzyki w Bolonii pod kierunkiem śpiewaka Angelo Tesli. Próbuje sił jako śpiewak i korepetytor solistów w prowincjonalnych teatrach operowych.

1807

- występuje w Liceo Filharmonico w Bolonii, gdzie rozpoczyna naukę kompozycji.

1808 - 1809

- ukończenie pierwszej opery *Demetriusz i Polibiusz*

1810

- premiera opery *Weksel małżeński* w Wenecji

1812

- teatry w Wenecji, Rzymie, Mediolanie i Ferrarze wystawiają pięć oper Rossiniego oraz oratorium *Cyrus w Babilonie*.

1813 - 1814

- powstaje pięć dalszych oper, wśród nich *Tankred w Syrakuzach* i *Włoszka w Algierze*. Nazwisko Rossiniego staje się we Włoszech bardzo popularne.

1815

- zostaje kierownikiem muzycznym teatrów w San Carlo i Neapolu. Początek prac nad operą *Cyrulik sewilski*.

1816

- premiera *Cyrulika sewilskiego* w teatrze Argentina w Rzymie

1817

- wielkie powodzenie oper *Kopciuszek* i *Gazeta*

1821

- ślub ze śpiewaczką Izabelą Colbran. Wyjazd do Wiednia.

1823

- wraz z żoną zostaje zaangażowany przez Teatr Włoski w Londynie.

1826

- obejmuje kierownictwo Wielkiej Opery w Paryżu.

1829

- premiera opery *Wilhelm Tell*. Rezygnuje ze stanowiska kierownika Opery i powraca do Bolonii.

1831

- Rossini odbywa szereg podróży, m.in. do Hiszpanii, gdzie komponuje *Stabat Mater*. Powrót na parę lat do Paryża.

1848

- powrót do Włoch i zamieszkanie we Florencji. Wyczerpanie nerwowe ogranicza twórczość kompozytorską.

1855

- wyjazd do Paryża na kurację. Rozpoczyna się wieloletni okres całkowitej bezczynności artystycznej.

1868

- powstaje ostatnia kompozycja Rossiniego *Korona Włoch*. W lutym odbywa się w Paryżu pięćsetne przedstawienie *Wilhelma Tella*.

13 listopada Rossini umiera na zapalenie płuc.

W roku 1887 zwłoki kompozytora przewieziono do kościoła Santa Croce we Florencji.

STRESZCZENIE LIBRETTA

(oryginalnego)

Akt pierwszy

Elwira żona beja Algieru, Mustafy uskarża się w obecności zaufanej niewolnicy Zulmy, na swój los: oto przekonała się, że Mustafa już jej nie kocha i tylko czeka na dogodną sposobność, by pojąć za żonę jakąś inną piękność. Na próżno Elwira stara się porozmawiać z małżonkiem w nadziei, że potrafi zmiękczyć jego nieczułe serce. Mustafa prosto i bez ogródek stwierdza: *Moja droga, nie chcę już więcej patrzeć na ciebie i twoje grymasy. Od twych wrzasków pękają mi w uszach bębenki. Nic na to nie poradzę, że inne kobiety urzekają mnie swoimi wdziękami i pięknnością.*

Mustafa odprawia wszystkich i zwierza się Haly'owi, iż znalazł znakomity sposób na pozbycie się Elwiry: podaruje ją Lindorowi w nagrodę za jego dobrą służbę, a sam raz na zawsze uwolni się od niekochanej kobiety. Poleca przy tym Haly'owi, by ten sprowadził mu jakąś powabną i pełną temperamentu kobietę, najlepiej Włoszkę.

Lindor nie jest zachwycony pomysłem Mustafy; od trzech miesięcy przebywa na służbie u beja, ale wciąż jest myślami przy ukochanej Izabelli, którą zostawił we Włoszech. Już sama myśl, że miałby poślubić żonę Mustafy, jest dla niego torturą.

Na uprowadzonym przez Haly'ego i jego korsarzy włoskim statku znajduje się Izabella, która wyruszyła na poszukiwanie Lindora. By odzyskać ukochanego Izabella postanawia obrać taktykę typową dla każdej kobiety: *Muszę wypróbować, jaki efekt sprawia moje omdlewające spojrzenie i чуłe westchnienia. Wiem przecież, jak ujarzmić mężczyzn. Zalotom kobiety nie oprze się przecież żaden z nich!*

Izabelli towarzyszy w podróży Taddeo, jej cichy wielbiciel. Przedstawia go jako swojego wujka, jednocześnie pocieszając go, że przy jej sprycie nic złego stać się im nie może.

Tymczasem Mustafa realizując swój plan, nie tylko oddaje Lindorowi własną żonę, ale na dodatek obiecuje sporą sumkę i zwraca mu wolność - Lindor z Elwirą mogą bezpiecznie odplynąć do Wenecji.

Haly przynosi radosną wiadomość: oto wśród pasażerów zdobytego statku znajduje się piękna Włoszka! Mustafa nie posiada się z radości: *Nareszcie czuję się, jak najpotężniejszy z władców! Nic nie może się równać z ogniem płonącym w moim sercu!*

Pojawiają się Izabella i Taddeo; Mustafa jest oczarowany piękną Włoszką i już wie, że tylko ona może go uczynić najszczęśliwszym.

Pośród zebranych Izabella rozpoznaje Lindora; on także zaskoczony jest niespodziewanym przybyciem ukochanej. Nie mogą jednak zdradzić się ze swoją znajomością nawet wtedy, gdy Izabella dowiaduje się, że Lindor poślubić ma żonę Mustafy. Na wiadomość, że bej zamierza odesłać Lindora wraz ze swoją żoną do Włoch, Izabella drażniąc męską ambicję beja sprawia, że ten zmienia decyzję.

Akt drugi

Wszyscy obecni komentują sukces fortelu Izabelli i mają nadzieję, że jej umiejętności potrafią zmienić także Mustafę w dobrego męża.

Mustafa zaś zdradza swój, jak mu się wydaje, chytry plan: będzie udawał władcę łagodnego i wspaniałomyślnego, co ma mu przynieść uznanie i podziw Izabelli.

Tymczasem podczas wspólnego spotkania z Lindorem Izabella nie ukrywa swojego oburzenia faktem, że jej ukochany ma poślubić Elwirę. Lindor wyjaśnia jej całe nieporozumienie i oboje zapewniają sobie o wzajemnym uczuciu.

Mustafa, by przypodobać się Izabelli, postanawia uhonorować zaszczytami jej „wujka” czyli Taddea. Taddeo ociąga się z przyjęciem owych zaszczytów, wiedząc jednak, że w razie odmowy czeka go sroga kara - przyjmuje nagrodę Mustafy.

Tymczasem Izabella oczekuje wizyty Mustafy. Sprytna Włoszka ma już ułożony plan: *Trzeba wilka zmienić w owcę. Znane są przecież kobietom sposoby, by zawrócić mężczyznom w głowach. Teraz wszystkie chwytaki są dozwolone!*

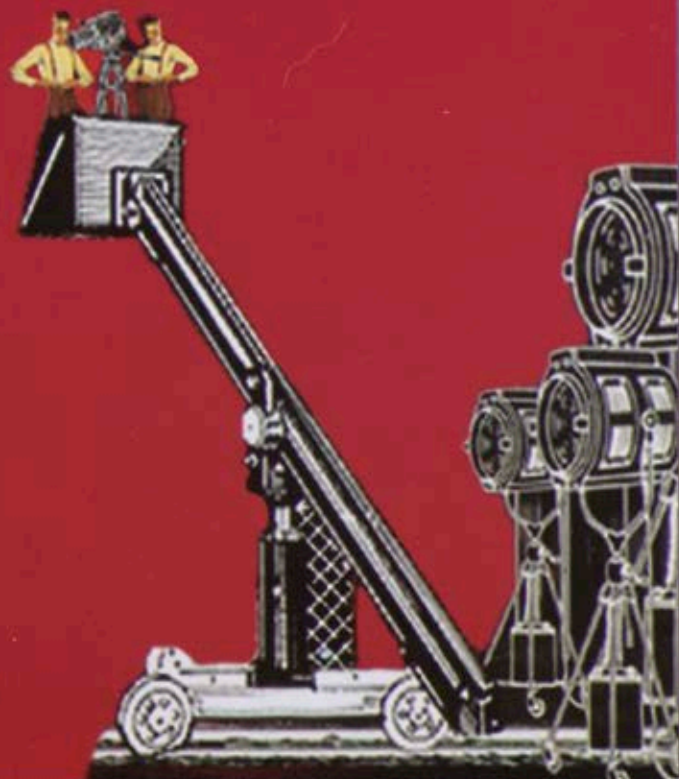
Przybywa Mustafa wraz z Taddeo. Bej, oczami wyobraźni, widzi się już w objęciach Izabelli, jednak ta nie zamierza dopuścić do słodkiego „sam na sam”: zatrzymuje Elwirę, a i Taddeo nie zwraca uwagi na gesty Mustafy.

Izabella, Lindor i Taddeo przystępują do realizacji planu ucieczki. Izabella oświadcza zakochanemu Mustafie, że odwzajemni jego uczucia pod warunkiem, że podda się ceremoniałowi wstąpienia do starowłoskiego zgromadzenia „pappataci”, którego członkowie mają w obowiązkach: dobrze jeść i pić, spać do woli i oddawać się radości i rozkoszom życia! Mustafa zachwycony jest nie tylko owym „zakresem obowiązków”, ale przede wszystkim wizją zdobycia serca Izabelli.

Podczas ceremonii przystąpienia do zgromadzenia „pappataci” Mustafa przyrzeka w swojej naiwności, zgodnie z regulaminem, że pozostanie niemy i głuchy na wszystkie wydarzenia, jakie będą się wokół niego rozgrywały. Cierpliwie i w milczeniu obserwuje więc miłą sceną między Izabellą i Lindorem, nie protestuje też, gdy wszyscy oddalają się...

Dopiero gdy wśród radosnego śpiewu wszyscy znikają mu z oczu, Mustafa orientuje się, że został wystrychnięty na dudka.

na podstawie
„Przewodnika operowego”
Józefa Kańskiego

sezon 2007/2008
premiera - 26 kwietnia 2008 roku

W programie wykorzystano:

projekty dekoracji i kostiumów autorstwa
Michała Znanieckiego

i projekt plakatu (okładka) autorstwa
Luigi Scoglio

zdjęcia solistów
Chwalisława Zielińskiego

opracowanie programu
Tomasz Graczyk

projekt i opracowanie graficzne programu
Iwona Marchewka

wydawca
Teatr Wielki w Łodzi

oddano do druku
03.04.2008 roku

Materiały reklamowe dostarczone przez reklamodawców.

Miłych wrażeń ze spektaklu
życzy

TVP ŁÓDŹ

MUZYKA POWAŻNA w Polskim Radiu Łódź

Wieczór Melomana

- środa, godz. 23.05

- prezentacje nagrań
- nowości płytowe
- retransmisje koncertów

Muzyczne pejzaże

- niedziela, godz. 18.30

- reportaże - wydarzenia muzyczne łodzi i regionu

Wędrowki z Polihymnią

- niedziela, godz. 7.30

- magazyn publicystyczny

Lista przebojów muzyki poważnej

- środa, godz. 21.05

Akademia Muzyczna i jej goście - 3 niedziela miesiąca, godz. 18.00

Zaprasza Polskie Radio Łódź

Jesteśmy jedną z najbardziej znanych i cenionych firm w kraju,
należymy do międzynarodowej sieci Interflora.
Zapewniamy kwiaty w każdej ilości i na każdą okazję.
Odległość nie stanowi dla nas żadnych barier.
Dostarczamy je tam, gdzie jesteś Ty
lub bliska Ci osoba.

Jesteśmy z Państwem w chwilach radości i smutku

H. SKRZYDLEWSKA
sieć kwiaciarni

ŁÓDŹ, UL. DZIEWIARSKA 14, TEL.(042) 672-33-33, 672-30-27, 672-35-09, www.h.skrzydewska.pl

infolinia: 0800 672 333

GARAŻ WIELOPOZIOMOWY MANHATTAN

MIESIĘCZNY ABONAMENT
w godzinach 6 - 22
już od 60 zł

Szczegóły w punkcie obsługi klienta w garażu

ŁÓDŹ, UL. SIENKIEWICZA 113
S.M. "ŚRÓDMIEŚCIE"
TEL. 637-09-12, 636-82-68, 636-79-89

Oplaty godzinowe :

- * pierwsza godzina - 2,00 zł
- * kolejne - 2,00 zł
- * doba - 24,00 zł

CENNIK

Abonament miesięczny

- * dla Członków S.M." Śródmieście" - 132,00 zł
- * dla instytucji oraz osób fizycznych z zewnątrz - 185,00 zł
- * miejsce stałe - 250,00 zł

Ponadwymiarowy. Caddy Maxi Furgon.

Caddy Maxi Furgon wyprzedza konkurentów o kilka długości. Oferuje największą objętość przestrzeni ładunkowej w swojej klasie – 4,2 m³, największą dopuszczalną masę całkowitą wynoszącą 2370 kg, najdłuższą przestrzeń ładunkową i największy rozstaw osi. Jego boczne drzwi przesuwne otwierają się na szerokość 70 cm. Cztery poduszki powietrzne, przednie i tylne hamulce tarczowe, systemy ABS, ASR, MSR, ESP+ z asystentem hamowania i system EDS sprawiają, że również w zakresie bezpieczeństwa nie ma sobie równych. Caddy Maxi. Samochód wielkiego formatu.

Samochody
Użytkowe

Autoryzowany dealer VW Idczak

Zgierz, ul. Lipowa 11a, tel. 0 42 736 69 96, salon.vw@idczak.pl

www.milkwagen.pl telefon: 0 401 200 400 opłaca jak za indywidualny certyfikatny polaczenia lokalnego

**Twardo stoisz na ziemi 4MOTION.
Nie tracisz czasu na wahanie DSG.
Optymalizujesz koszty TSI. Nawigację
masz na kiwnięcie palcem RNS 510.**

**Passat.
Tam, gdzie inni jeszcze nie dotarli.**

Jakość, niezawodność i prestiż Passata to nie są puste słowa. Stoją za nimi dziesiątki innowacji i najnowocześniejszych rozwiązań technologicznych. Wszystkie one służą jednemu – Twojej wygodzie. Passat. Innowacyjny w każdym szczególe.

Dodatkowo, ekskluzywne pakiety wyposażenia w atrakcyjnych cenach.

Autoryzowany dealer VW Idczak

Łódź, ul. Przybyszewskiego 176/178, tel. 0 42 677 17 17, salon.vw.lodz@idczak.pl

Skarżyska Karczma: stopa oprocentowania wynosi 12% dla VW Passat Limousine o wartości 81 000 zł i obrotowe leasing ubezpieczenia AC, w składowe tworzenie umowy kredytowej oraz 2% prowizji bankowej.

Masz pytania, dzwoń: VW +48 508 390 651, VWU +48 510 112 888

Nadal odliczysz 100% VAT! Od każdego auta.*

*Informacje w salonach Idczak

Shell
HELIX

150
LAT

Santander
CONSUMER BANK

Pytaj o kredyt w salonie IDCZAK!

REWITALIZACJA I REMONT BUDYNKU TEATRU WIELKIEGO W ŁODZI

Projekt współfinansowany
ze środków Unii Europejskiej

ZPORR

Zintegrowany Program
Operacyjny
Rozwoju Regionalnego

TEATR WIELKI W ŁODZI ZAPRASZA

TEATR WIELKI W ŁODZI

pl. Dąbrowskiego

90-249 Łódź

tel. (042) 633 99 60

fax (042) 631 95 52

e-mail: teatr@teatr-wielki.lodz.pl

<http://www.teatr-wielki.lodz.pl>

REZERWACJA I SPRZEDAŻ BILETÓW

KASA BILETOWA

od wtorku do soboty: 12.00–19.00

niedziele i święta (gdy grane jest przedstawienie): 15.00–19.00

telefony: (042) 633 77 77

BIURO OBSŁUGI WIDZÓW

od poniedziałku do piątku: 10.00–16.00

telefony: (042) 633 31 86, (042) 633 99 60 wewn. 120, 122

telefon/fax: (042) 639 87 49

e-mail: widz@teatr-wielki.lodz.pl

Teatr Wielki w Łodzi
Instytucja Kultury Samorządu
Województwa Łódzkiego

ŁÓDŹ-EUROPEJSKA
STOLICA KULTURY 2016

